

ljo, bo rodilo sad.« Prva učiteljeva naloga, ki stopi med otroke je, da jih spozna. To delo pa ni lahko. Zahteva celega človeka ter velike zmožnosti opazovanja. To opazovanje je dolgotrajno, ker otrokova duša ni predmet, ki bi ga lahko videli in fotografirali. Otrokova duša se odraža v stotero malenkostnih lastnostih: v vedenju, govorjenju, pisanju, sočustvovanju, prijateljstvu, dobroti itd. Učitelj mora videti vse te lastnosti, si jih zapisovati in iz njih izluščiti otrokov značaj. Ni mi treba poudarjati, da tega ni mogoče izvršiti v 1 tednu ali 1 mesecu. Saj potrebuje učitelj 1 mesec, da pozna vse učence po imenu. Iz tega razloga bi bilo najbolje, če bi učitelj spremljal svoje otroke skozi vseh 8 let. To je prvi razlog, ki govori za učiteljevo službeno stalnost. Z vsakim menjavanjem — zlasti še med šolskim letom — je pretrgana kontinuiteta vzgoje, ker potrebuje novi učitelj zopet dosti časa, da spozna otroke in najde njim primerno metodo. Pedagoškoizobrazbeni razlogi zahtevajo, da ostane učitelj v enem šolskem okolišju čim dalje časa.

Drugi razlog, ki govori za učiteljevo stalnost, je v ozki zvezi z izobrazbenim postopanjem. Za temeljito spoznanje otrokove duše in za vzgojo srca ne zadostuje samo spoznanje otrokovih umskih zmožnosti, temveč predvsem spoznanje socialnih razmer, v katerih otrok živi. Vzgojitelj, ne učitelj, mora poznati otrokove starše, njih npravstveno in socialno življenje ter gospodarske razmere, v katerih se nahajajo. Slab je tisti učitelj, ki misli, da je njegovo delo s poukom v šoli končano, in ne najde potrebe, da bi spoznal socialne, gospodarske in kulturne razmere svojega šolskega okoliša. Učitelj se ne sme zapreti med štiri stene, temveč mora med ljudstvo ter spoznati njega ekonomske, socialne in kulturne potrebe. Ni nobena tajna, da so domače razmere eminentne važnosti za duševni razvoj otroka. Dom lahko uspešno podpira ali močno ovira otrokovo vzgojo. Primerne razmere in skrb staršev ugodno vplivajo na vzgojno prizadevanje.

Spoznanje domačih razmer je velike važnosti za pravilno ravnanje z otroki, kakor je spoznanje kulturnih in socialnih razmer šolskega okoliša eminentnega pomena za razmeram primerni izbor snovi. Za spoznanje vseh teh okoliščin je treba dosti truda in časa. To

je drugi razlog, ki govori v prilog učiteljeve stalnosti. Učitelj naj ostane čim več časa na enem in istem službenem mestu, ker mu to omogoča temeljito spoznanje ljudstva in kulturnih socialnih razmer. To spoznanje je odlični faktor pri pravilni izobrazbi in vzgoji otrok.

Se en razlog je, ki govori za uvedbo stalnosti — občutek sigurnosti. Vzgoja in izobrazba zahtevata od učitelja, da živi za svoj poklic. Politično opredeljenje ne bi smelo biti nikoli merilo človeške vrednosti, temveč samo človekovo delo in življenje. Ne kaj si, temveč kako delaš in živiš, je pravo merilo. Prepričan sem, da bi bilo mnogo več doslednih in značajnih ljudi, če bi vedeli, da jih ne sodijo po njihovem prepričanju, temveč po njihovem delu. In to velja še v prav posebni meri za učiteljsko. Učitelj mora biti najprej sam vzgojen in mora biti na jasnem glede svoje delo. Stremeti mora po samoizobrazbi. Za tem bo stremel zopet samo tisti, ki mu je poklic v veselje in srečo. Veselje do poklica pa ne izvira samo iz prirojenih dispozicij, temveč je v veliki meri odvisno od razmer, v katerih učitelj živi. Veliko vlogo ima materialni položaj. Gmotno oskrbljen vzgojitelj bo lahko posvetil vse svoje sile samo svojemu delu. Kruhoborstvo je smrt idealnega dela. K materialni neodvisnosti spada še neodvisnost dela, t. j. stalnost. Učitelj, ki ve, da uživa stalnost na službenem mestu, se bo delo lotil z večjim veseljem in navdušenjem kakor tisti, ki ne ve, kje bo jutri.

Vzgojno delo zahteva občutek popolne sigurnosti. Ne potegujem pa se za stalnost zato, da bi smel učitelj delati, kar bi se mu zljubilo. Ne, stalnost je samo za dobre učitelje, kdor pa je kaj zagrešil, naj ga zadene kazen. Proti takemu učitelju naj se uvede disciplinska preiskava in naj se kaznuje. Tudi zločinu je treba prej zločin dokazati, preden se obsodi. Učitelj, ki je na svojem mestu, naj ostane, kakor dolgo hoče. Za vzgojo je to samo dobro, ker najboljši učitelj je zadovoljen učitelj.

Vse zgoraj navedeno me opravičuje, da zaključim s pozivom, da se za učiteljsko ponovno uvede stalnost na službenem mestu, ker je stalnost najboljša opora uspešnemu vzgojnemu prizadevanju.

KMEČKO NADALJEVALNO ŠOLSTVO

Pred pričetkom pouka

V mesecu novembru se bo pričel na naših kmečkih nadaljevalnih šolah in tečajih zopet reden pouk. Te šole in tečaji so brezdvomno prav velike važnosti za naš kmečki stan, za našo slovensko vas in za preusmeritev gospodarstva na našem podeželju. Vzgoja kmečke mladine v duhu sodobnega napredka, ki zelo zadeva tudi naše kmečko gospodarstvo, je prav danes zelo, zelo potrebna. Vzoredno s to popolnoma praktično življenjsko vzgojo pa je silno aktualna globoka nacionalna vzgoja naših bodočih gospodarjev, vzgoja kmečkega naraščanja v duhu globoke vere v naš narodnostni državni obstoj, vzgoja globokega čustva ljubezni do rodne grude in materinskega jezika. Vse to je danes naloga kmečkih nadaljevalnih šol, ki skušajo v naši vasi ustvariti novo, trdno, neomahljivo in zavredno ter sodobno izobraženo občestvo, katerega član je vsak pedinec na vasi. Le taka vas bo lahko kljubovala vsem raznim idejam, ki prihajajo od vseh vetrov in hočejo zastrupljati osnovne celice našega kmečkega stanu, kot stebra države.

Da pa bo ta vzgoja temeljita, vsestranska, potrebuje kmečki mladenič poleg šole in pouka še nekaj drugega, kar ga bo vzgajalo tudi takrat, ko ne sedi v šoli v šolski klopi. Tak vzgojni činitelj bi bil primeren list, ki bi ga kmečki mladenič čital doma in bi v njem našel vse, kar je za njegov duševni razvoj potrebno, obenem pa nekaj praktičnih naukov, ki so mu potrebni pri vsakdanjem delu v življenju.

Potreba po nekem glasilu je ponekod vznikla sama spontano iz vrst učencev kmečkih nadaljevalnih šol, ki so spoznali in odkrili neko vrzel pri pouku, ker pač ni pravega čtiva, ki bi se lahko uporabljalo v šoli in doma. Tako glasilu naj bi objavljalo poljudno pisane članke estetske, narodnostne, etičnomoralne, za domovinsko ljubeznijo prežete vsebine. Poleg tega pa tudi nekaj strokovnih aktualnih člankov, vesti iz raznih kmečkih organizacij ter kako povest iz kmečkega življenja. Tako urejen list bi brezdvomno ugajal naši kmečki mladini in bi po njem prav pridno posegala. Izhajati bi moral splošno mesečno, pozneje pa štirinajstdnevno ter ne bi smel biti predrag. Če vzamemo za primer »Naš rod«, si lahko ustvarimo sliko, kakšen naj bi bil ta list glede oblike.

Poudarjati moramo še, da bi vse članke pisali učitelji kmečkih nadaljevalnih šol, ki najbolj poznajo psiho in mentaliteto našega kmečkega naraščanja, saj edino učitelj in duhovnik kot inteligenta živita med narodom in delita z njim vse dobro in slabo, vse veselje in tegobe.

Misel po izdaji lista bo treba čimprej realizirati in najti za to primerna sredstva, ki bi jih lahko za prvo silo dale na razpolago gospodarske organizacije kakor tudi kr. banka uprava. Po prebitju prvega leda, bi se list prav lahko pozneje sam vzdrževal.

Drugo aktualno vprašanje naših kmečkih nadaljevalnih šol je okvirni učni načrt, ki je neobhodno potreben. Do sedaj sta veljala kot osnovna učna načrta Gosakov in Jandlov. Vendar sta oba ta načrta lokalna in ne obsegata maksimuma za vse gospodarske enote Slovenije. Okvirni učni načrt mora biti nekaka sinteza vseh lokalnih učnih načrtov posameznih gospodarskih enot, ki jih je v Slo-

veniji več. Iz takega načrta bi si potem posamezniki v okviru svojega delovnega načrta in oziroma se na tiste panoge gospodarstva, ki so v tistem okolišju prav aktualne, napravili svoj podrobni učni načrt, ki bi vseboval podrobno izdelane delovne enote, ki ustrezajo gospodarski strukturi pokrajine, kjer deluje. Na ta način bi se vse delo usmerilo v neke smotnejše tire in vsi tiri bi vodili k skupnemu cilju in smotru, ki bi ga predvideval ta skupni okvirni učni načrt.

Kolikor smo informirani, namerava kraljevska banska uprava na vsak način izdati še to leto tak učni načrt in pri sestavi tega načrta bodo sodelovali predvsem tisti učitelji kmečkih nadaljevalnih šol, ki imajo že večletno prakso. To akcijo kraljevske banske uprave pozdravljajo vsi učitelji kmečkih nadaljevalnih šol, ki zasledujejo pri svojem delu skupen in enoten cilj.

Tretji važen problem je šolska obveznost za te šole. Zaradi šolske obveznosti so mneneja zelo različna. So za splošno obveznost, tudi za lokalno splošno obveznost itd. Pri teh različnih mnenjih pa je vendar ena skupna misel, ki obstoja v tem, da so kmečke nadaljevalne šole zelo potrebne in so edina možnost nadaljnje izobrazbe tiste kmečke mladine, ki nima možnosti, izobraževati se v raznih strokovnih kmetijskih šolah. Pri vsem tem pa moramo doseči to, da bi vsak kmečki fant, ki bo prevzel doma posestvo, brezpogojno moral obiskovati dvoletno kmečko nadaljevalno šolo. S tako uzakonjeno obveznostjo, ki ne bi smela poznati tolerance, bi dosegli dvojno:

1. vsaka večja vas bi dobila na ta način svojo kmečko nadaljevalno šolo;

2. na kmečkih domovih bi gospodarili mladi gospodarji, ki bi bili strokovno usmerjeni v tok sodobnega modernega gospodarstva, obenem pa bi bili idejno in narodno trdno vzgojeni in bi na ta način tvorili novo vaško občestvo, ki ga danes zahteva tudi duh časa.

Taka obveznost bi bila neka kompromisna rešitev vseh struj in vseh načinov, kakor si ga zamišljajo razni poborniki nadaljevalnega šolstva, in na ta način bi vzgojili vse gospodarje, bodisi tiste, ki prevzamejo posestvo doma, bodisi, da se priženijo drugam.

Obstoja še četrto važno vprašanje, ki se pa tiče učiteljevega dela. Delo na teh šolah je silno naporno in zahteva od učitelja poleg strokovnega znanja tudi dosti napora. Zato je honorar, ki ga prejema učiteljstvo za to delo, zelo skromen. Brezdvomno bi se moral honorar dvigniti in sicer od sedanjih 15 din od ure vsaj na 20 din, tako, da bi učiteljstvo za svoj trud dobilo primerno plačilo. Z ozirom na vsesplošno korist, ki jo ima naš narod, še večjo pa naše narodno gospodarstvo od teh kmečkih nadaljevalnih šol, kjer se vzgaja za svoje poklicno delo in življenje naš kmet kot producent na svoji zemlji, bi taka malenkostna žrtve ne bila pretirana.

Učiteljstvo kmečkih nadaljevalnih šol pričakuje, da bodo vsi ti aktualni problemi naše kmečke nadaljevalne šole našli razumevanje povsod, zlasti pa pri kraljevski banski upravi, ki je temu pokretu zelo naklonjena in tudi voljna žrtvovati za vzgojo našega

kmečkega naroda marsikaj. To šolstvo bo prerodilo našo vas, s tem naš narod in učvrstilo narodno miselnost, okrepilo čut domoljubja in utrdilo ljubezen do rodne grude in

Opozorilo na knjižnico

V tekočem solarnem letu se je izvežbalo na novo precejšnje število učiteljev za vodstvo in pouk na kmečkih nadaljevalnih šolah. Napoveduje se, da bo število teh šol v tekočem šol. letu precej naraslo. Kako velikega pomena je taka šola na podeželju, se je že marsikje poudarjalo, utemeljevalo in dokazovalo. Prav eminentnega pomena pa je tudi za učiteljstvo samo. S to šolo pride mnogo bolj v stik z ljudstvom, domačnost; ljudstvo upošteva in spoštuje učitelja.

Mnogokrat pa je učitelj, ki ustanovi in poučuje na kmečki nadaljevalni šoli, v stiski zaradi gradiva in predavanj. V tem oziru mu je v veliko pomoč banovinska knjižnica kmečkih nadaljev. šol, ki obsega nad 120 strokovnih knjig v slovenskem, srbohrvatskem, češkem in nemškem jeziku. Te knjižnice se nekateri učitelji prav pridno poslužujejo.

Odbor kmečkega nadaljevalnega šolstva pa izdaja tudi knjižnico kmečke mladine. Dosedaj so izšle tri brošure; četrta je v pripravi. Prvi zvezek: Zlati nauki o gnojenju je pošel in ga bo treba ponatisniti. Ker pa je izdala letos Kmetijska zbornica svoj 2. zvezek poučnih spisov pod naslovom: Hlevski gnoj in gnojnica, ureditev gnojšč in gnojničnih jam, priporočam kmečkim nadaljevalnim šolam, da segaajo po tej knjižici. Knjigo je spisal inš. Suhadolec in je pisana poljudno z aktualno vsebino. Naroča se pri tajništvu Kmetijske zbornice, dobi se pa tudi v Učiteljski

materinskega jezika. Vsa ta čustva so danes silno potrebna našemu kmetu, ki bo tudi dober in zaveden gospodar in državljan.

Kolar Vilko.

knjižarni. Ta brošura v splošnem nadomešča preje omenjene Zlate nauke.

Drugi zvezek naše knjige z naslovom Reja goveje živine, ki jo je sestavil naš tovariš Gosak, pa je močno razširjena po šolah zlasti tam, kjer delujejo kmečke nad. šole. Snov je tako poljudno in vsestransko obdelana, kakor se pač da v mali brošuri, da jo lahko s pridom uporabljajo vsak kmetovalec.

Tretji zvezek z naslovom: O obdelovanju njivske zemlje, je pravkar izšel. Snov za ta zvezek je sestavil ing. Simonič, znan po aktualni knjigi: Poljedelstvo.

Lansko leto je izšla izpod peresa viš. svetnika Jožeta Krošla brošura: Kmečka izobrazba. Znani organizator kmečkega in gospodinj-skega nadaljevalnega šolstva je v tej brošuri podal poleg nekaterih statističnih podatkov važne napotke za sistematično delo na naših šolah v pogledu kmetijstva.

Navedene brošure so namenjene v prvi vrsti kmečkim nadaljevalnim šolam. Zelo važen pripomoček pa so in bodo pri praktičnem gospodarskem znanju na više organiziranih šolah. Prav tako se lahko s pridom uporabljajo na meščanskih šolah s kmetijskim značajem.

Vse navedene brošure se naročajo na V. meš. lj. šoli v Ljubljani (Upr. lj. š. Ljubljana-Barje), kjer posluje tudi knjižnica kmečkega nadaljevalnega šolstva za dravsko banovino.

Tit Grčar.

Milica Stupan:

Šolske kuhinje

(Konec.)

12. Krompirjeva juha z ječmenčkom ali rižem.

Za 50 oseb potrebujemo:

1 kg ječmenčka št. 4 po din 11,—	„ 11,—
1/2 kg masti po din 25,—	„ 6,25
16 kg krompirja po din 1,50	„ 24,—
1/2 kg moke 00g po din 9,—	„ 2,25
1/4 kg čebule po din 2,—	„ 0,50
1/4 kg soli po din 1,50	„ 0,40
1/2 litra kisa po din 4,—	„ 2,—
česen, timijan, lovor, kumina, poper	„ 1,—
	din 47,40

47,40 din : 50 = 0,94 din

Krožnik te krompirjeve juhe stane torej samo 94 par. Če bi vzeli sam krompir, bi juha premalo izdala, zato dodamo ječmenček, da je jed bolj tečna in okusna. Še bolje pa je, če vzamemo namesto ječmenčka riž ali pa testenine. Jed je potem samo za malenkost dražja.

Priprava: Krompir narežemo na krahle in ga pristavimo v velikem loncu obenem z drobnim naseklanim česnom, lovorjevimi listi, kumino in timijanom ter pustimo vreti. Ko je že krompir skoraj mehek, vsujemo vanj oprani ječmenček ali riž in kuhamo dalje. (Ječmenček najbolje namočimo prejšnji dan.) Čebulo opravimo na masti svetlorumeno, posujemo z moko, ki jo pustimo zarumeneti, zmeeamo vse skupaj, ko je mehko, solimo in dodamo poper.

13. Pljučka s krompirjem.

Za 50 oseb potrebujemo:

3 kg govejih pljučk po din 8,—	„ 24,—
16 kg krompirja po din 1,50	„ 24,—
1/2 kg čebule po din 2,—	„ 1,—
1/2 kg masti po din 25,—	„ 6,25
1/4 kg moke 00g po din 9,—	„ 2,25
1/4 kg soli po din 1,50	„ 0,40
česen, lovor, timijan, poper	„ 2,—
1/2 litra kisa po din 4,—	„ 2,—
	din 61,90

61,90 din : 50 = 1,23 din

Krožnik te jedi stane torej din 1,23. Seveda so boljše telečja in svinjska pljučka, a tudi goveja so prav okusna.

Priprava: Krompir olupimo, narežemo na krahle in pristavimo v velikem loncu. Dodamo česen, lovor in timijan in pustimo vreti. Medtem pljučka snažno operemo in narežemo surova z mesoreznicco (strojčkom za faširanje). Ko je krompir že napol mehek, dodamo pljučka in pustimo oboje do mehkega vreti. Drobnorezno narežemo čebulo opravimo na masti svetlorumeno, potresemo z moko, ki jo pustimo zarumeneti in damo nato v veliki lonec. Končno še solimo, kisamo in popramo.

14. Vampi s krompirjem.

Pripravimo jih tako kakor pljučka, samo da skuhamo vampe posebej, ker potrebujejo več časa, preden so mehki. Ko so kuhani, jih šele narežemo z mesoreznicco in dodamo krompirju. Vse drugo vzamemo tako kakor pri pljučkih, samo namesto popra dodamo papriko.

Vampi so sicer dražji kakor pljučka, a ker so bolj izdatni, jih lahko vzamemo pol kilograma manj. Če torej vzamemo namesto 3 kg pljučk 2 1/2 kg vampov, stane krožnik vampov približno toliko kakor krožnik pljučk.

15. Segedinski golaž s krompirjem.

Za 50 oseb potrebujemo:

1 kg mastne svinjine po din 18,—	„ 18,—
3 kg kislega zelja po din 4,—	„ 12,—
14 kg krompirja po din 1,50	„ 21,—
1/2 kg čebule po din 2,—	„ 1,—
10 dkg masti po din 25,—	„ 2,50
1/2 kg moke 00g po din 9,—	„ 2,25
15 dkg soli po din 1,50	„ 0,25
paprika, timijan, česen, lovor	„ 2,—
	din 59,—

59 din : 50 = 1,18 din

Krožnik tega segedinskega golaža stane torej din 1,18. Ker vzamemo 1 kg mastne

svinjine (zajca ali kak drug masten kos), potrebujemo samo 10 dkg masti, samo toliko, da lahko opravimo meso.

Priprava: Krompir olupimo, narežemo na krahle, solimo in pristavimo v velikem loncu. Kislo zelje skuhamo posebej in mu dodamo nekaj strokov na drobno stolčnega česna, lovorjeve lističe in timijan. Ko je oboje, krompir in zelje že mehko, primešamo zelje krompirju v veliki lonec. Medtem razbelimo v prežigalki mast, dodamo čebulo, ki jo pustimo zarumeneti, nato pa na drobne koščke narezano ali še boljše faširano svinjino in jo dušimo do mehkega. Nato jo potresemo z moko, ki jo pustimo zarumeneti in damo vse skupaj v veliki lonec. Dodamo žlico sladke paprike, potrebno vodo in pustimo zavreti.

16. Mlečna kaša.

Za 50 oseb potrebujemo:

3 1/2 kg prosene kaše po din 8,—	„ 28,—
10 litrov mleka po din 2,—	„ 20,—
1/2 kg krist. sladkorja po din 13,50	„ 6,75
1 zavitek cimeta	„ 2,50
20 dkg soli po din 1,50	„ 0,30
	din 57,55

57,55 din : 50 = 1,15 din

Krožnik te sladke, okusne »otroške pašee« stane torej din 1,15. Mlečna kaša je sicer bolj »lačna« jed, a ker jo imajo otroci tako zelo radi, storimo dobro, če jim jo čim večkrat skuhamo.

Priprava: Kašo snažno operemo, odstranimo vsako črno zrnce, ki napravi kašo grenko, vkuhamo kašo v mleku, dodamo sladkor in cimet in dolijemo vode, kolikor je še manjka. Pridno je treba mešati, ker se kaša hitro zamasi.

Prav na isti način pripravimo mlečni riž, ki je pa danes, ko je riž tako drag in ga še ni dobiti, za šolske kuhinje predraga jed. Če računamo kilogram riža samo po 14 din, stane krožnik mlečnega riža din 1,56.

17. Jabolčna juha s kašo.

Za 50 oseb potrebujemo:

3 1/2 kg prosene kaše po din 8,—	„ 28,—
6 kg jabolk po din 2,—	„ 12,—
1/2 kg krist. sladkorja po din 13,50	„ 6,75
15 dkg soli po din 1,50	„ 0,25
zmet cimet in stolčni klinčki	„ 2,—
1/2 kg masti po din 25,—	„ 6,25
1/4 kg moke 00g po din 9,—	„ 2,25
	din 57,50

57,50 din : 50 = 1,15 din

Krožnik te juhe, ki ima zelo prijeten, kislast okus, stane torej din 1,15. Ta jed je zelo priporočljiva tedaj, če dobi šolska kuhinja v dar jabolka, ki jih hočemo porabiti. Če nimamo kaše, vzamemo lahko tudi ječmenček ali pa še boljše riž. Če imamo več jabolk, jih lahko več dodamo, a če so kisla, moramo dodati tudi več sladkorja.

Priprava: Kašo snažno operemo, odstranimo črna zrnca, jo vkuhamo v vrelo vodo v velikem loncu, solimo in skuhamo do mehkega. Jabolka olupimo, narežemo na krahle in skuhamo posebej s sladkorjem, cimetom in klinčki. Ko je vse mehko, zmeeamo v velikem loncu. V prežigalki napravimo svetlorumeno prežganje iz moke in masti, vsujemo v veliki lonec, dolijemo potrebno vodo in pustimo vse skupaj še enkrat zavreti.

18. Buče s krompirjem in fižolom.

Za 50 oseb potrebujemo:

7 kg buč po din 2,—	„ 14,—
8 kg krompirja po din 1,50	„ 12,—
2 kg fižola po din 5,—	„ 10,—
1/2 kg masti po din 25,—	„ 6,25
1/2 kg moke 00g po din 9,—	„ 2,25
1/2 kg čebule po din 2,—	„ 0,50
1/4 kg soli po din 1,50	„ 0,40
1/2 litra kisa po din 4,—	„ 2,—
čebula, lovor, timijan	„ 1,—
paprika, kumina in poper	„ 1,—
	din 49,40

49,40 din : 50 = 0,98 din